

- בעניין: 1. _____ גנאיים, ת.ז. _____
2. _____ גנימאת, ת.ז. _____
3. _____ גנימאת, ת.ז. _____
4. _____ גנימאת, ת.ז. _____
5. _____ גנימאת, ת.ז. _____
6. _____ גנימאת, ת.ז. _____
7. _____ גנימאת, ת.ז. _____
8. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר - ע.ר.

ע"י ב"כ עוה"ד יותם בן הלל (מ.ר. 35418) ו/או יוסי
וולפסון (מ.ר. 26174) ו/או חוה מטרס-עירון (מ.ר. 35174)
ו/או סיגי בן-ארי (מ.ר. 37566) ו/או עביר ג'ובראן (מ.ר.
44346) ו/או עידו בלום (מ.ר. 44538) ו/או ידן עילם (מ.ר.
39475)
מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים, 97200
טל: 02-6283555; פקס: 02-6276317

העותרים

- נ ג ד -

1. שר הפנים
2. מנהל מינהל האוכלוסין
3. מנהל לשכת מינהל האוכלוסין בירושלים המזרחית

באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים
רח' מח"ל 7, ירושלים
טל: 02-5419555; פקס: 02-5419581

המשיבים

עתירה למתן צו על תנאי

מוגשת בזאת עתירה למתן צו על-תנאי, המופנה אל המשיבים והמורה להם ליתן טעם מדוע לא יעניקו לעותרים 2-5 רישיון לשיבת קבע בישראל.

פתח דבר

1. במרכז עתירה זו עומדת שרשרת מחדלים של המשיבים, אשר תוצאתם – הותרת ארבעה מילדיה של תושבת ישראל ללא מעמד בישראל, במצב בו הם נידונים כיום לגירוש מביתם ולפירוד כפוי מבני משפחתם ומהעיר בה התגוררו מרבית חייהם - ירושלים.
2. לצערנו, מחדליהם של המשיבים לנהוג בבקשות המוגשות להם, באופן שיהלום רשות ציבורית מתוקנת, הפכו כבר מזמן לחזיון נפרץ. פסיקת בג"ץ ופסיקת בית משפט נכבד זה מתחו לא אחת ביקורת על אופן התנהלותם של המשיבים. ואכן, גם במקרה דנן לא חרגו

המשיבים מ"מנהגם". פעם התעלמו המשיבים מבקשות לרישום ילדים מסוימים, בעוד בקשותיהם של אחיהם מטופלות. פעם התעכב הרישום ללא כל סיבה.

3. אולם מעל לכל זועקת במקרה שלפנינו התעלמותם של המשיבים מנוהל, עליו התחייבו בפני בית משפט נכבד זה. נוהל זה קובע כי במקרים בהם נולד ילד של תושב קבע מחוץ לישראל, יקבל הילד מעמד של תושב ארעי למשך שנתיים, ואחר כך יוכל להגיש בקשה לשדרוג מעמדו למעמד של תושב קבע. המשיבים לא יידעו את העותרים על קיומו של אותו נוהל. כתוצאה מכך, חלף האפשרות כי מעמדם של העותרים ישודרג, לכל המאוחר, בסוף שנת 2004, הוארך מעמדם הארעי, עד אשר לאחרונה החליטו המשיבים לשלול גם את המעמד הארעי (א/5) בו החזיקו העותרים.

4. העילה לסירוב לבקשה לרישום הילדים, לטענת המשיבים, היתה כי "בן משפחתכם פעיל בארגון טרור – החמא"ס". יצוין, כי במסגרת הליך קודם שהתנהל בפני בית משפט זה, מסרו המשיבים כי מדובר באביהם של הילדים, המואשם היום בעבירות שעיקרן פעילות ארגונית בחמא"ס. דא עקא, שלמשיבים ידוע היה מזה שנים על עברו של האב, ועל סמך מידע זה סירבו המשיבים לבקשת העותרת לאיחוד משפחות עימו. ולמרות זאת, באותה תקופה ממש, האריכו המשיבים את היתר השהייה בו החזיקו העותרים, ואיפשרו להם להמשיך ולשהות באופן חוקי לחלוטין בישראל – על אף המידע שקיים היה, כאמור, בעניינו של האב.

5. הנה כי כן, המשיבים מסתמכים כיום על מחדלי העבר שלהם, ומשתמשים בעובדה שמעמד הילדים לא שודרג כבר לסירובה של בקשת העותרים לרישום במרשם האוכלוסין. אולם גם הסירוב עצמו, מטעמים ביטחוניים, עומד על כרעי תרנגולת, וזאת בשל העובדה שהמשיבים עצמם אישרו את בקשותיהם של העותרים להארכת מעמדם, כאשר כבר ידעו על עברו הביטחוני של אביהם.

6. החלטת המשיבים מותירה את העותרים בסכנה ממשית של פירוד מאימם ומאחיותיהם הקטנות, מביתם ומהסביבה בה גדלו והתחנכו משך רוב חייהם. למותר לציין, כי לא מדובר רק בהשפעה על הילדים עצמם, אלא בריסוקו של התא המשפחתי כולו. העותרת, המגדלת את ילדיה כמעט ללא עזרתו של בן זוגה, המשולל היתר כניסה לישראל, נסמכת מאוד על עזרתם של ילדיה הגדולים, הנידונים כיום לגירוש. פירוקו של התא המשפחתי ישפיע בייחוד על הבת הקטנה, _____, הסובלת מתסמונת דאון, והזקוקה לטיפול רציף וצמוד 24 שעות ביממה.

הצדדים לעתירה

7. העותרת היא תושבת מדינת ישראל, המתגוררת במחנה הפליטים שועפאט שבירושלים. העותרת נשואה למר _____ גנימאת, תושב צורף שבגדה המערבית. העותרת היא אם לששה ילדים, העותרים 2-7. אין מחלוקת בדבר מרכז חייה של העותרת וילדיה בירושלים.

8. העותרים 7-2 הם ילדיה של העותרת, הרשומים במרשם האוכלוסין הישראלי. העותרות 6 ו-7 רשומות במעמד של תושבות קבע. העותרים 5-2 נרשמו במעמד של תושבים ארעיים (א/5), במסגרת בקשה לרישום ילדים שהגישה עבורם העותרת. עם זאת, לאחרונה, סורבה בקשתה זו של העותרת, בטענה שבן משפחתם של העותרים 5-2 פעיל בארגון חמא"ס.
9. העותרת 8 (להלן גם: **המוקד להגנת הפרט** או **המוקד**) שמה לה למטרה לסייע לאנשים שנפלו קורבן להתעמרות או קיפוח על ידי רשויות המדינה, ובכלל זה להגן על זכויותיהם בפני ערכאות, בין בשמה כעותרת ציבורית ובין כמייצגת אנשים שזכויותיהם נפגעו.
10. המשיב 1 הוא השר המוסמך על פי חוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952, לטפל בכל הנושאים הנובעים מחוק זה, ובהם בקשות לאיחוד משפחות ולהסדרת מעמדם של ילדים, המוגשות על ידי תושבי הקבע של המדינה המתגוררים בירושלים המזרחית.
11. המשיב 2 הוא מנהל מינהל האוכלוסין בישראל. בהתאם לתקנות הכניסה לישראל, תשל"ד-1974, האציל המשיב 1 למשיבים 2 ו-3 מסמכויותיו בנוגע לטיפול ואישור בקשות לאיחוד משפחות ולהסדרת מעמדם של ילדים, המוגשות על ידי תושבי הקבע של המדינה המתגוררים בירושלים המזרחית. כמו כן, המשיב 2 משתתף בהליכי קביעת המדיניות בנוגע לבקשות לקבלת מעמד בישראל, מתוקף חוק הכניסה לישראל והתקנות שהוצאו מכוחו.
12. המשיב 3 (להלן: **המשיב**) מנהל את הלשכה האזורית למינהל האוכלוסין בירושלים המזרחית. בהתאם לתקנות הכניסה לישראל, תשל"ד-1974, האציל המשיב 1 למשיבים 2 ו-3 מסמכויותיו בנוגע לטיפול ואישור בקשות לאיחוד משפחות ולהסדרת מעמדם של ילדים, המוגשות על ידי תושבי הקבע של המדינה המתגוררים בירושלים המזרחית.

עניינם של העותרים

13. העותרת, ילידת 1965, התגוררה עד לחתונתה בבית הוריה שבעיר העתיקה. העותרת נישאה לבן זוגה, _____ גנימאת, בשנת 1983. לאחר החתונה נסעו בני הזוג לתימן, והתגוררו שם עד לשנת 1994. במהלך אותן שנים היתה העותרת מגיעה לביקורים אחת לשנה. באחד מאותם ביקורים ילדה את בתה, העותרת 3 (ראו להלן). בשנת 1994 חזרו בני הזוג לירושלים ועברו להתגורר במחנה הפליטים שועפאט, בבית השייך להוריה של העותרת. העותרת מתגוררת במחנה עד היום.

14. לעותרת ולבן זוגה נולדו במהלך השנים שישה ילדים, העותרים 7-2:

- העותרת 2, _____, ילידת _____, נולדה בתימן.
 העותרת 3, _____, ילידת _____, נולדה בירושלים.
 העותר 4, _____, יליד _____, נולד בתימן.
 העותר 5, _____, יליד _____, נולד בתימן.
 העותרת 6, _____, ילידת _____, נולדה בירושלים.

העותרת 7, _____, ילידת _____, נולדה בירושלים.

15. העותרים 5-2 נולדו בתקופה בה שהו בני הזוג בתימן, אולם בשל היותו של אביהם פלסטיני - לא ניתן היה לרושם שם. את העותרים 5-2 לא ניתן היה לרשום גם בתעודת הזהות של אימם, בשל מגורי המשפחה בתימן. אשר על כן, רשם אותם אביהם בתעודת הזהות הגדתית שלו. זאת, כדי שלא להותירם לא-רשומים, ועל מנת שיוכלו להיכנס לישראל כדי לבקר אצל בני משפחתם, יחד עם הוריהם. הנה כי כן, העותרים 5-2 נרשמו במרשם האוכלוסין בשטחים כמוצא אחרון, וזאת למרות שמעולם לא התגוררו בשטחים. על אף זאת, כפי שנראה להלן, מתייחס אליהם המשיב כאל תושבי שטחים, ומחיל עליהם את הוראות השעה. יצוין, כי העותרות 6 ו-7, אשר נולדו לאחר חזרת המשפחה לירושלים, נרשמו בימים 4.7.2002 ו-4.11.2004 בהתאמה כתושבות קבע בישראל.

16. החל מיום חזרת המשפחה מתימן, מרכז החיים של העותרים נמצא, במלוא מובן המילה, בירושלים. העותרת עובדת מזה תשע שנים בגן ילדים במחנה הפליטים שועפאט. העותרים 4 ו-5 לומדים בבית ספר תיכון בירושלים. העותרות 2 ו-3 מתגוררות עם אימן. בשל העובדה שהמשיב אינו מחדש את מעמדן, אין באפשרותן של העותרות 2 ו-3 למצוא עבודה, והן מסייעות כיום לאימן בעבודות הבית ובטיפול באחיותיהן הקטנות, עותרות 6 ו-7. בן זוגה של העותרת עובד מזה עשר שנים כמורה בבית הספר התיכון הסמוך לכפרו, צוריק, והוא עוזר בפרנסת המשפחה.

17. בנוסף, העותרת מוכרת כתושבת מדינת ישראל ע"י המוסד לביטוח לאומי, ומקבלת קצבאות עבור ילדיה הקטינים. העותרת מקבלת גם קצבת נכות עבור העותרת 7, הסובלת מתסמונת דאון.

18. הנה כי כן, אין חולק כי מרכז חיי המשפחה מצוי בירושלים.

בקשות העותרת לאיחוד משפחות עם בן זוגה

19. בשנת 1994 הגישה העותרת בקשה לאיחוד משפחות עם בן זוגה. הבקשה סורבה בשנת 1997, בטענה כי לא הוכח מרכז חיים. זאת, למרות שכאמור, חזרה המשפחה לישראל בשנת 1994.

מכתב הסירוב לבקשה מצ"ב, מסומן ע/1.

20. ביום 22.11.2001 הגישה העותרת בקשה נוספת לאיחוד משפחות עם בן זוגה (בקשה מספר 657/01). הבקשה סורבה ביום 23.8.04. בהודעת הסירוב נכתב כי הנימוק לסירוב הוא "טעמים ביטחוניים". לא נמסר בהודעה כל פירוט מעבר לכך. על החלטה זו הוגש ערר, אשר נדחה ביום 12.9.05. גם ההודעה על דחיית הערר איננה מציינת ולו פרפראזה קצרה באשר לחומר המצוי בידי המשיב, אשר הביא לסירוב הביטחוני.

אישור על הגשת הבקשה השנייה, מכתב הסירוב לה וההודעה על דחיית הערר מצ"ב, מסומנים ע/2, ע/3 ו-ע/4 בהתאמה.

בקשת העותרת לרישום ילדיה

21. ביום 10.7.2001 הגישה העותרת בקשה לרישום העותרים 2-6 במרשם האוכלוסין הישראלי (יצוין, כי העותרת 7 טרם נולדה אז). ביום 16.1.2002 החליט המשיב לרשום את העותרים 2, 4, 5 ו-6 כתושבי ישראל. בשל טעות של המשיב, הודעתו לא כללה את העותרת 3. יצוין, כי על פי נהלי המשיב – ולמרות נוסח ההחלטה, המאשרת מתן מעמד של קבע לכל הילדים – הודיע המשיב כי העותרים 2, 4 ו-5 יירשמו תחילה במעמד של א/5 לשנתיים. זאת, לאור העובדה שנולדו בחו"ל. על אף שההחלטה לרשום את העותרים 2, 4, 5 ו-6 ניתנה עוד בינואר 2002, הרישום בפועל נעשה רק ביום 4.7.2002. גם כאן נפלה טעות, כאשר העותרת 2, אשר היתה אמורה באותו מועד לקבל תעודת זהות ראשונה, לא קיבלה את התעודה.
- הנה כי כן, ביום 4.7.2002 נרשמו העותרים 4 ו-5 במעמד של א/5 לשנתיים, ואילו העותרת 6 נרשמה במעמד של קבע.
- ההחלטה לרשום את העותרים במרשם האוכלוסין, קבלה המעידה על רישום העותרים 4 ו-5 ותעודת לידה של העותרת 6 מצ"ב, מסומנות ע/5, ע/6 ו-ע/7 בהתאמה.
22. בשל מחדליו של המשיב בטיפול ברישומן של העותרות 2 ו-3, פנה למשיב עו"ד בשאר מועלם, אשר ייצג את העותרים באותה תקופה, בדרישה כי הטעויות יתוקנו. לאחר שפניות אלה לא נענו, הוגשה לבית במשפט נכבד זה עתירה בנושא (עת"מ 448/03).
- העתירה מצ"ב, מסומנת ע/8.
23. בעקבות הגשת העתירה, נרשמו גם העותרות 2 ו-3 במעמד של א/5 לשנה, ביום 11.11.2004. לאור זאת נמחקה העתירה.
- הודעת ב"כ המשיב מיום 6.12.2004, מצ"ב, מסומנת ע/9.
24. ביום 7.9.2004 הגישה העותרת בקשה להארכת היתר השהייה מסוג א/5 של העותר 4 (משום מה, לא הוגשה בקשה עבור העותר 5). יצוין, כי כבר באותה תקופה זכאים היו העותרים 4 ו-5 (ולמעשה, גם העותרים 2 ו-3, שהטיפול בבקשתם התעכב), על פי התחייבויותיו של המשיב בפני בית המשפט, להירשם במעמד של תושבי קבע. עם זאת, המשיב לא טרח לציין זאת בפניהם – לא ביום הגשת הבקשה, ולא ביום בו הגיעו ללשכתו להארכת המעמד בפועל. אשר על כן, הוארכו, ביום 11.11.2004, ההיתרים מסוג א/5 שהיו ברשות העותרים למשך שנה נוספת, ולא שודרגו.
- קבלה המעידה על הארכת ההיתר מסוג א/5, מצ"ב, מסומנת ע/10.
25. ביום 20.12.2005 הגישו העותרים 2-5 בקשה נוספת להארכת ההיתר מסוג א/5 שברשותם. משלא קיבלו העותרים כל תשובה לבקשתם, פנו מספר פעמים ללשכת המשיב, אולם תשובת הלשכה היתה כי טרם נתקבלה החלטה בעניינם.

26. ביום 9.4.2006 הגיע העותר 4 ללשכת המשיב, כדי לנסות ולברר שוב מה עלה בגורל בקשתו ובקשת אחיו. להפתעתו, פקיד המשיב נטל ממנו את תעודת הזהות הזמנית שברשותו והודיע לו כי בקשתו מסורבת. בנוסף, נתן לו הפקיד את הודעת המשיב מיום 23.8.04, לפיה בקשת אימו לאיחוד משפחות עם אביו מסורבת (ראו נספח ע/3 לעיל), וכן את הודעת המשיב מיום 12.9.05, לפיה הערר שהגישה אימו נדחה (ראו נספח ע/4 לעיל). יצוין, כי המשיב הודה כי החרמת תעודת הזהות על בסיס הסירוב הביטחוני שהתייחס לבקשת אביו, נעשתה בטעות (ראו סעיף 8 לכתב התשובה של המשיב בעת"מ 640/06 – נספח ע/13 להלן).

27. לאור צעדו התמוה של המשיב, פנה ביום 1.5.2006 בא כוחם של העותרים דאז, עו"ד מועלם, ללשכת המשיב בבקשה להבהרה, ובדרישה כי בקשת ההארכה שהגישו העותרים 5-2 תשוב ותטופל. לאחר שפנייה זו לא נענתה, הוגשה לבית במשפט נכבד זה ביום 26.6.2006 עתירה נוספת (עת"מ 640/06). יצוין, שהעתירה עסקה רק בעניינו של העותר 4.

מכתבו של עו"ד מועלם מיום 1.5.2006 ועת"מ 640/06 מצ"ב, מסומנים ע/11 ו-ע/12 בהתאמה.

28. ביום 17.12.2006 הוגש לבית המשפט כתב התשובה מטעם המשיב. בכתב התשובה נמסר, כאמור, כי החרמת תעודת הזהות הזמנית של העותר 4 נעשתה בטעות. עם זאת, טען המשיב בכתב התשובה, בסעיפים 11-13, כי:

לאחר הגשת עתירה זו, התקבלה אצל המשיב עמדת שירות הביטחון, לפיה יש לסרב את בקשת העותר להארכת האשרה שברשותו, כמו גם את הארכת מעמדם של אחיו (שגילם למעלה מ-14) על בסיס היותו של אביהם, _____ גנימאת, פעיל בארגון החמא"ס. נזכיר, למען השלמת התמונה, כי האחים אינם עותרים בעתירה זו וכן נציין כי תשובה זו, בדבר עמדת גורמי הביטחון, טרם נמסרה להם. במסגרת הטיפול בעתירה התברר כי אביו של העותר נעצר באוגוסט 2006 והוגש נגדו כתב אישום בבית משפט צבאי באיזור, בעבירות של חברות בארגון החמא"ס, נשיאת משרה בארגון החמא"ס וכן ביצוע שירות עבור ארגון החמא"ס.

כתב התשובה בעת"מ 640/06 וכתב האישום בעניינו של בן זוגה של העותרת מצ"ב, מסומנים ע/13 ו-ע/14 בהתאמה.

29. ביום 21.12.2006 התקיים דיון בעתירה, במסגרתו הוסכם בין הצדדים כי לאור תשובת המשיב, יגישו העותרים ערר למשיב בענינם של העותרים 5-2. לאור זאת, נמחקה העתירה.

פרוטוקול הדיון ופסק הדין מצ"ב, מסומנים ע/15.

30. ביום 19.1.2007 הגישו העותרים ערר ללשכת המשיב. במסגרת הערר, פירטו העותרים את טענותיהם באשר לסירוב לבקשה בעניינם של העותרים 2-5. העותרים ציינו את השפעתה הקשה של החלטת המשיב על חייהם. העותרים ציינו כי לא קיימת כל מסוכנות מצד העותרים 2-5 עצמם. כן ביקשו העותרים לדעת, האם, בטרם קבלת ההחלטה, נערך איזון ראוי בין הנזק הממשי שייגרם לעותרת ולילדיה לבין חששם של גורמי הביטחון, אם בקשת ההארכה תאושר. העותרים אף העלו את השאלה: מדוע דווקא עתה מסורבת בקשתם של העותרים בשל החשדות נגד אביהם, בעוד שבקשת חידוש האשרה הקודמת אושרה על ידי גורמי הביטחון, כאשר המידע על האב כבר היה ידוע להם.

הערר שהגישו העותרים מצ"ב, מסומן ע/16.

31. ביום 8.2.2007 ניתנה תשובת המשיב, לפיה הסירוב בעינו עומד. כל פירוט מעבר לכך, או התייחסות לטענותיהם של העותרים – לא ניתנו. כל שניאות המשיב "לפרט", במסגרת הודעתו, היה להפנות את העותרים למכתביו מיום 23.8.04 (ראו נספח ע/3 לעיל) ומיום 12.9.05 (נספח ע/4 לעיל).

תשובת המשיב מצ"ב, מסומנת ע/17.

32. ודוק: שני מכתביו של המשיב, אליהם הפנה המשיב את העותרים, עסקו בסירוב לבקשת העותרת לאיחוד משפחות עם בן זוגה. מלבד העובדה שהמכתבים אינם אומרים דבר, להוציא הטענה כי הבקשה מסורבת מטעמים ביטחוניים, הרי שהם אינם מתייחסים כלל לבקשת העותרת לרישום ילדיה, אלא, כאמור, לבקשתה לאיחוד משפחות עם בן זוגה. מטרידה במיוחד היא הכותרת אותה העניק המשיב למכתבו: "אחמ"ש 657/01". דהיינו, במשיכת קולמוס אחת "איחד" המשיב את בקשת איחוד המשפחות עם הבקשה לרישום הילדים. משכך, אין כל צורך, לשיטתו של המשיב, להתייחס לטענותיהם העקרוניות של העותרים, שהרי דחיית הבקשה לאיחוד משפחות עבור הבעל ודחיית הבקשה לרישום הילדים – חד הם.

33. לאור זאת פנו שוב העותרים בעתירה לבית משפט זה (עת"מ 370/07). יצוין, כי עתירה זו נמחקה ביום 23.4.07, לאחר שלא היה ביכולתה של העותרת לשלם את האגרה עבור הגשתה, ובמקביל נדחתה גם בקשתה לפטור מתשלום האגרה.

העתירה מצ"ב, מסומנת ע/18.

34. ביום 21.5.2007 התקבל מכתבו של המשיב, שכלל הפעם סירוב לבקשתה של העותרת לרשום את העותרים 2-5 במרשם האוכלוסין. גם הפעם התייחסו לבקשה זו כאל חלק בלתי נפרד מבקשת העותרת לאיחוד משפחות עם בן זוגה (בקשה מס' 657/01). החלטת המשיב היתה כדלקמן:

**הריני להודיע כי בקשתך לאיחוד משפחות נבחנה, וניתנה בה
ההחלטה הבאה:**

סירוב הבקשה.

הנימוק לסירוב: מטעמים ביטחוניים.

"בן משפחתכם פעיל בארגון טרור – החמא"ס".

ההחלטה מצ"ב, מסומנת ע/19.

35. בשלב זה פנו העותרים לעותרת 8. לאור העובדה שההליכים בעניין ההחלטה לסרב לבקשה לרשום את העותרים 5-2 כבר מוצו למעשה, מוגשת כיום העתירה דנן.

המסגרת המשפטית

36. להלן יטענו העותרים כדלקמן:

א. העותרים 5-2 אמורים היו לקבל מעמד של תושבי קבע לכל המאוחר בסוף שנת 2004. אי-השדרוג של מעמד העותרים נבע משרשרת של מחדלים מצד המשיב, וכן מהתעלמות המשיב מהתחייבותו שניתנה בפני בית משפט זה, ואשר עוגנה בפסק הדין בעת"מ (י-ם) 402/03 ג'ודה ואח' נ' שר הפנים ואח'.

ב. המשיב החיל על העותרים את הוראות חוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה), וזאת למרות שמעולם לא היו תושבי השטחים.

ג. בשל החלטת המשיב להחיל, שלא כדין, את הוראת השעה על העותרים, מוחל עליהם גם סעיף 3ד להוראת השעה, המאפשר לסרב לבקשה לאיחוד משפחות גם בשל מידע ביטחוני המיוחס לקרוב משפחה של המוזמן (במקרה זה, אביהם של העותרים 5-2), ולא למוזמן עצמו. עם זאת, המידע באשר לאבי העותרים ידוע למשיבים מזה שנים, ועל בסיסו סורבה בקשת העותרים לאיחוד משפחות עימו. ועל אף קיומו של מידע זה: עד לאחרונה, הוסיף המשיב ואישר את הארכת היתרי השהייה של העותרים.

ד. העותרים יטענו כי המשיב קיבל באופן 'אוטומטי' את המלצת השב"כ לסרב לבקשה לרישום העותרים. העותרים יטענו כי המשיב לא איזן בין המלצת השב"כ לבין הנסיבות הפרטניות במקרה דנן. בפרט התעלם המשיב מהשלכותיה הקשות של החלטת הסירוב: פירודם של ילדי העותרת מאימם ומאחיותיהם הקטנות, מביתם ומהסביבה בה גדלו והתחנכו משך רוב חייהם.

מחדלו של המשיב לאשר לעותרים 5-2 מעמד של קבע

37. מדיניות המשיב באשר לרישום ילדיהם של תושבי הקבע, אשר נולדו מחוץ לישראל, ידעה במהלך השנים שינויים רבים. עד לשנת 2001 התייחס המשיב, ככלל, לבקשות לרישום ילדים אלה באופן זהה לבקשות לרישום ילדים שנולדו בארץ. המשיב אישר בקשות לרישום ילדים של תושבים בכפוף להוכחת מרכז חיים בירושלים, וללא קשר למקום היוולדם של הילדים. פרט לחיוב בתשלום אגרה במקרה בו נתבקש רישומו של ילד שנולד בחו"ל – לא היה שוני בין שני ההליכים.

38. יצוין עוד, כי במהלך שנות ה-90, הבחינה העותרת 8 כי המשיב נוהג לכרוך בקשות שהגישו תושבים לרישום ילדיהם עם בקשות שהגישו אותם תושבים לאיחוד משפחות עם בני זוגם. בעקבות פניות של העותרת 8, ארגוני זכויות אדם ועורכי דין נוספים בעניין זה, התקבלה ביום 18.3.1996 תשובתה של עו"ד בקשי מהלשכה המשפטית של המשיב לעו"ד אנדרה רוזנטל. בהודעה זו הכיר המשיב בטעות שבכריכת בקשות לרישום ילדים בבקשות אחמ"ש והבהיר **שהבקשה לאיחוד משפחות עבור בן זוג תידון בנפרד מבקשות לרישום ילדים**. בתשובתה ציינה עו"ד בקשי כי מעכשיו, הורה המעוניין לרשום את ילדו, יעשה זאת בנפרד מבקשת האחמ"ש לבן הזוג, וזאת על ידי מילוי טופס בקשה לרישום ילד. כתוצאה מכך, מאז 1996, הטיפול בבקשות לרישום ילדים חדל להיקרא באופן רשמי בקשה לאיחוד משפחות, והוגש כבקשה נפרדת בטופס שכתרתו בקשה לרישום ילד. ויודגש: עו"ד בקשי **לא הבחינה לעניין זה בין ילדים שנולדו בחו"ל לבין ילדים שנולדו בישראל**.

מכתבה של עו"ד בקשי מצ"ב, מסומן ע/20.

39. במהלך שנת 1998 הבחינה העותרת 8 במגמה הולכת וגוברת מצד המשיב, להעניק לילדים של תושבות קבע, הנשואות לתושבים זרים, מעמד של תושבות ארעית לשנה אחת, במקום הרישום הרגיל במרשם האוכלוסין. המעמד הזמני הוענק לילדים במקרים אלו, בין אם נולדו בישראל ובין אם מחוץ לה. העותרת 8 ניהלה התכתבות עם המשיבים בנושא, עד שבתאריך 13.5.1999 הודיעה גב' שרון, הממונה דאז על מרשם ודרכונים בלשכת המשיבים, כדלקמן:

ילדים זכאים להירשם במרשם האוכלוסין בישראל, גם אם האב אינו בעל מעמד בארץ, ובלבד שלאחר בדיקת מרכז חיים הוברר כי האישה גרה בישראל, וכי הילד יתגורר עמה, אזי מקבל הילוד מעמד האם... (הדגשה במקור – י.ב.).

במכתבה לא מבחינה גב' שרון בין ילדים שנולדו בישראל לבין ילדים שנולדו מחוץ לה, אלא מדגישה שהנתון הרלוונטי לעניין רישומו של ילד במרשם האוכלוסין הינו קיום מרכז חיים עם ההורה התושב בישראל.

מכתבה של הגב' שרון מצ"ב, מסומן ע/21.

40. גם לאחר הודעה זו נדרשה פנייה בהליך "קדם בג"ץ" לפרקליטות המדינה, על מנת לשנות את הסטטוס לילדים שנרשמו במעמד לא קבוע. בעקבות פנייה זו אושר רישומם של ילדים **שנולדו בישראל ומחוץ לה**, במעמד קבע במקום מעמד ארעי.

פניית העותרת 8 לפרקליטות מצ"ב, מסומנת ע/22.

41. באמצע שנת 2001 שוב גילתה העותרת 8 כי משרד הפנים אינו רושם ילדים, שאחד מהוריהם הוא תושב, במעמד של תושבי קבע אלא כתושבים ארעיים, לשנתיים. העותרת 8 פנתה למשיב ולגב' שרון, אשר טיפלה בנושא רק שנה קודם לכן. השניים הבטיחו להשיב באופן מסודר בנושא.

מכתבה של העותרת 8 בנושא מצ"ב לעתירה ומסומן ע/23.

42. לאחר מספר פניות טלפוניות למשיב, אישר המשיב באוזניה של עו"ד עדי לוסטיגמן מהעותרת 8, כי המדיניות החדשה אכן קיימת, והיא מכוונת לילדים שרק אחד מהוריהם הוא תושב ואשר נולדו מחוץ לישראל, עליהם לא חלה תקנה 12 לתקנות הכניסה לישראל, או דבר חקיקה אחר. על פי הנחיה זו ילדים אלו יירשמו במרשם במעמד של תושב ארעי למשך שנתיים.

43. במכתב הסטנדרטי מטעם המשיב המאשר את רישומם של ילדים אלו, צוין כי הילדים יירשמו במעמד ארעי לשנתיים, אך לא צוינה בו כל הנחיה לגבי האופן בו יהפוך מעמד הילד למעמד של קבע בתום השנתיים. כך היה, אגב, גם בעניינם של העותרים בעתירה דנן. לפיכך, נוצר מצב בו תושבים, שילדיהם נרשמו במעמד ארעי, לא קיבלו כל הודעה באשר למעמדם הצפוי של ילדיהם עם תום תוקף המעמד.

44. לאור זאת, הגישה העותרת 8 עתירה לבית משפט זה (עת"מ (י-ם) 402/03 ג'ודה ואח' נ' שר הפנים ואח'). בעקבות הגשת העתירה, הגיעו הצדדים להסכמות באשר למדיניות המשיב במקרים בהם נולד ילד של תושב קבע מחוץ לישראל. הסכמות אלה הוגשו לבית המשפט ביום 6.6.2004, וניתן להן תוקף של פסק דין ביום 23.6.2004. בנוסף, לאור בקשה משותפת של הצדדים, בית המשפט אף ציין הסכמות אלה במפורש בפסק דינו. הסכמות אלה קובעות כדלקמן:

1. המשיב מודיע, כי מדיניותו במקרים בהם נולד ילד של תושב קבע מחוץ לישראל תיושם באופן הבא:

א. מתן מעמד של קבע בישראל לילד של תושב קבע שנולד מחוצה לה, יהא בדרך של בקשה לאיחוד משפחות.

ב. **התקופה לצורך ה"הליך המדורג" במקרים אלה תארך שנתיים.**

ג. **במהלך תקופה זו, ישהה הילד בישראל במעמד ארעי (רישיון מסוג א/5). הרישיון יינתן לתקופה של שנתיים רצופות, במהלכן לא יהיה צורך להגיש בקשה להארכתו.**

ד. **בתום שנתיים יוכל הילד לקבל מעמד של תושב קבע, בכפוף להוכחת מרכז חיים ובהעדר מניעה פרטנית של גורמי הביטחון.**

ה. אין באמור לעיל כדי לגרוע מהוראות חוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה) התשס"ג-2003.

2. כמו כן, הגיעו הצדדים להסכמות בנוגע לפרסום המדיניות דלעיל כדלקמן:

א. המדיניות הנ"ל תפורסם בתוך 60 ימים בלשכות מנהל אוכלוסין וכן על לוחות המודעות בלשכות בעברית ובערבית.

ב. משרד הפנים ידאג לכך שבמסגרת עדכון הנהלים הקרוב שיבוצע באתר האינטרנט של משרד הפנים תפורסם הודעה בדבר המדיניות כאמור.

ג. בנוסף, יובהר בכתב לפונים ללשכת מנהל אוכלוסין, אשר המדיניות האמורה רלוונטית להם, כי בתום התקופה בת השנתיים בה ישהו בישראל במעמד ארעי (א/5) עליהם לפנות ללשכת מנהל האוכלוסין בבקשה להסדרת מעמד הקבע. (ההדגשה הוספה - י.ב.).

הבקשה המוסכמת למתן פסק דין, פסק הדין מיום 6.6.2004, וציון ההסכמות בפסק הדין המאוחר מיום 26.10.2004 מצ"ב, מסומנים ע/24, ע/25 ו-ע/26 בהתאמה.

45. מכל האמור לעיל עולות שתי הקביעות הבאות: **האחת**, על פי מדיניות המשיב, **בקשה לרישום ילד אמורה להיות נידונה בנפרד מבקשה לאיחוד משפחות לבן זוג**. למצער, כך נהג המשיב בתקופה הרלוונטית (שנת 2001), בה הוגשו בקשת העותרת לאיחוד משפחות עם בן זוגה, ובקשת העותרת לרישום ילדיה.

השנייה, על פי התחייבות המשיב בפני בית משפט נכבד זה, **התקופה לצורך ה"הליך המדורג", בבקשות למתן מעמד של קבע בישראל לילד של תושב קבע שנולד מחוצה לה, תאריך שנתיים. בתום שנתיים יוכל הילד לקבל מעמד של תושב קבע, בכפוף להוכחת מרכז חיים ובהעדר מניעה פרטנית של גורמי הביטחון.**

היישום לעניינם של העותרים

46. ביום 16.1.2002 החליט המשיב לרשום את העותרים 2, 4 ו-5 במעמד ארעי לשנתיים. בשל טעות של המשיב, הודעתו לא כללה את העותרת 3, אולם טעות זו תוקנה, כאמור, בעקבות עתירה לבית המשפט. בשל מחדל נוסף של המשיב, הרישום בפועל נעשה רק ביום 4.7.2002, ורק העותרים 4 ו-5 הם שנרשמו. גם במעמד זה נפלה טעות, כאשר העותרת 2, אשר היתה אמורה לקבל באותו מועד תעודת זהות ראשונה, לא קיבלה את התעודה. רק בעקבות הגשת העתירה, נרשמו גם העותרות 2 ו-3 במעמד של א/5 לשנה, אך זאת רק ביום 11.11.2004.

47. ביום 7.9.2004 הגישה העותרת בקשה להארכת היתר השהייה מסוג א/5 של העותר 4 (כאמור, לא הוגשה בקשה עבור העותר 5), וביום 10.11.2004 אושרה הארכת ההיתרים למשך שנה נוספת. יצוין, כי לעותרת לא היה ידוע כי המשיב התחייב בפני בית המשפט עוד ביוני 2004 לשדרג בקשות מסוג זה למעמד של קבע. המשיב, מבחינתו – ולמרות התחייבותו להבהיר לפונים אליו את מדיניותו (ראו סעיף 2 (ג) להסכמות) – לא "נידב" את המידע כי לעותרים עומדת הזכות להירשם באותה עת כתושבי קבע.

48. **הנה כי כן, העותרים 2-5 אמורים היו עוד בסוף 2004, לכל המאוחר, להירשם כתושבי קבע. בשל מחדלו של המשיב, העותרים 2-3 לא נרשמו כלל בשנת 2002, ואילו העותרים**

4-5, למרות שנרשמו באותה שנה, לא קיבלו מעמד של קבע בשנת 2004 – מעמד שהיו זכאים לו כל ילדיה של העותרת, על פי דין.

49. יצוין עוד, כי העותרת 3, כלל לא צריכה היתה להיכנס בגדרו של ההסדר שהושג במסגרת עת"מ 402/03 האמור. מדובר בבתה של תושבת ישראל, אשר נולדה בישראל, וזכאית היתה להירשם בה על פי תקנה 12 לתקנות הכניסה לישראל. מאחר ולא היה כל ספק בדבר מרכז חיי המשפחה בישראל (ועל בסיס זה אכן אושרה הבקשה לרישום העותרים) – אמורה היתה העותרת 3 להירשם עוד בשנת 2002 כתושבת קבע.

50. נוסף בהקשר זה, כי אין זו לו, למשיב, הפעם הראשונה בה הוא מתעלם באופן בוטה מהחלטות מפורשות של בית המשפט. כך היה לאחרונה, כאשר המשיב קבע כי פסק-דינו של בית משפט זה בעת"מ (י-ם) 822/02 לינה גושה ואח' נ' מנהל הלשכה האזורית למינהל האוכלוסין ואח' (לא פורסם), הינו "פסק-דין מוטעה", כדבריו, ועל כן אין הוא מונחה על-ידו. פעמים מספר בהן חזר בית המשפט על ההלכה שנקבעה באותו פסק דין, לא הניעו את המשיב לציית לה. בעניין זה לא חסך בית המשפט מהמשיב את ביקורתו:

אין לקבל את עמדת המשיב שהחליט להתעלם מפסקי דין של בית משפט זה ולא לכבדם. זו דרישה בסיסית המצופה מכל אזרח ובוודאי שעל רשויות המדינה לגלות בעניין זה דוגמה ומופת (עת"מ (י-ם) 1277/04 זכריה ואח' נ' שר הפנים (לא פורסם)).

ראו גם: עת"מ (י-ם) 379/04 מנסור ואח' נ' משרד הפנים – מינהל האוכלוסין בירושלים (לא פורסם).

למקרה נוסף בו ביקר בית המשפט את העובדה שהמשיב אינו מכבד החלטות משפטיות, ראו: בג"ץ 10399/04 אבדקול ואח' נ' משרד הפנים, מינהל האוכלוסין, תק-על 2005(3), 1608, עמ' 1609.

51. ואם חמורה היא התעלמות המשיב מפסקי דין שנקבעו בניגוד לעמדתו, חמורה שבעתיים היא התעלמותו מפסק דין שמחק עתירה נגדו בעקבות התחייבותו ליישם נוהל שהוא עצמו היה שותף לקביעתו.

החלת הוראת השעה על עניינם של העותרים – שלא כדין

52. העותרים 2-5 אינם תושבי השטחים. מעולם לא היו כאלה. העותרים 2, 4 ו-5 הם ילידי תימן. העותרת 3 היא ילידת ירושלים. העותרים 2-5 נרשמו בזמנו בשטחים מתוך אילוץ. כאמור לעיל, לא ניתן היה לרושםם בתימן או בישראל, ואביהם נאלץ לרשום אותם בתעודת הזהות הגדתית שלו. זאת, כדי שלא להותירם לא-רשומים, ועל מנת שיוכלו להיכנס לישראל כדי לבקר אצל בני משפחתם, יחד עם הוריהם. על אף זאת, מתייחס אליהם המשיב כאל תושבי השטחים, ומחיל עליהם את הוראות השעה. כתוצאה, מוחל עליהם סעיף 3ד להוראת השעה, המאפשר למשיב לסרב לבקשה לאיחוד משפחות גם בשל מידע ביטחוני המיוחס לקרוב משפחה של המוזמן (במקרה זה, אביהם של העותרים 2-5), ולא למוזמן עצמו.

53. מדובר בהחלה שלא כדין. ראשית, ביום אישור הבקשה לרישום העותרים, 16.1.2002, טרם באה לעולם מדיניות המשיבים, שהקפיאה את הטיפול בבקשות למתן מעמד של תושבי השטחים: הדבר היה לפני שהתקבלה החלטת הממשלה מס' 1813 (מאי 2002) ובוודאי לפני שנחקקה הוראת השעה (אוגוסט 2003). רישומם של הילדים נעשה על פי נהלי המשיב, כפי שתוארו לעיל (גם אם במקרה דנן טעה המשיב באופן החלת אותם נהלים), ואשר התקבלו ללא כל קשר להוראת השעה.

54. שנית, אף לו היתה הוראת השעה חלה באותה תקופה, הרי שזו, בנוסחה המקורי, לא נועדה לחול על מי שלא התגורר בפועל מעולם בשטחים, אף אם מסיבה זו או אחרת נרשם במרשם האוכלוסין של השטחים. נוסחה המקורי של הגדרת "תושב אזור" בסעיף 1 להוראת השעה קבע כדלקמן:

"תושב אזור" - לרבות מי שמתגורר באזור אף שאינו רשום במרשם האוכלוסין של האזור, ולמעט תושב יישוב ישראלי באזור.

55. יצוין, כי בשורה של פסקי דין שניתנו בבית-המשפט לעניינים מינהליים, נקבע שההגדרה "תושב אזור" שבחוק מתייחסת למצב התושבות בפועל ולא לרישום. בהתאם לכך, נדרש משרד הפנים לבדוק אינדיווידואלית בקשות בעניין מעמדם של ילדים, שנטען שהם בפועל תושבי ירושלים המזרחית, אף שנרשמו בשטחים (ראו למשל: עת"מ (י-ם) 822/02 גושה ואח' נ' מנהל הלשכה האזורית למינהל אוכלוסין; עת"מ (י-ם) 379/04 מנסור נ' משרד הפנים).
הפנים).

56. אמנם, ביום 1.8.2005 תוקנה הוראת השעה כדלקמן:

"תושב אזור" – מי שרשום במרשם האוכלוסין של האזור, וכן מי שמתגורר באזור אף שאינו רשום במרשם האוכלוסין של האזור, ולמעט תושב יישוב ישראלי באזור.

עמדת המשיב היא, שדי, על פי נוסח זה, לקבוע שכל מי שרק נרשם בשטחים, מבלי שהתגורר בהם ולו יום אחד – הינו "תושב אזור". בין אם נקבל עמדה זו ובין אם לאו, הרי שלא ניתן להחיל הגדרה זו על מי שבעת קבלת בקשתו טרם חוקקה הוראת השעה, ובוודאי שטרם נקבעה בה ההגדרה המרחיבה של "תושב אזור". הכללת העותרים בגדר הגדרה זו היא בבחינת החלה רטרואקטיבית פסולה.

57. הלכה פסוקה היא כי אין לקבוע חוקים, חקיקת משנה או הוראות מינהל שתחולתן למפרע. בסיסה של הלכה נמצא בחוק הפרשנות, תשמ"א-1981, הקובע בסעיף 21, שכותרתו "שעת תחילה" כי:

שעת תחילת תוקפו של חיקוק היא בשעה 00.01 של יום תחילתו.

58. בע"א 1613/91 ארביב נ' מדינת ישראל, פ"ד מו (2) 765 ציין כבוד השופט (כתוארו אז) ברק:

החקיקה למפרע פוגעת בתפיסות יסוד חוקתיות. היא פוגעת בעקרון שלטון החוק, בוודאות המשפט ובביטחון הציבור בו. היא פוגעת בעקרונות היסוד של צדק ושל הגינות ובאמון הציבור במוסדות השלטון.

בדנג"ץ 9411/00 ארקו תעשיות חשמל בע"מ נ' ראש עיריית ראשון, תק-על (2) 1653, עמ' 1655, פסק כבוד הנשיא ברק (באותו מקרה, בהתייחס לשאלה: האם בתכלית המונחת ביסוד סעיף 15 לחוק הפרשנות יש כדי להעיד על סתירתה של החזקה כנגד תחולה למפרע):

...אפילו סברנו כי סעיף 15 לחוק הפרשנות נועד להסדיר במשתמע את תחולתה של חקיקת משנה מתקנת בזמן, כי אז היינו פותרים את שאלת התחולה בזמן על רקע פירושו של סעיף 15 לחוק הפרשנות על פי תכליתו. **בעניין זה יש לקחת בחשבון את החזקה, כי תכליתה של כל הוראה - וממילא גם תכליתה של הוראת סעיף 15 לחוק הפרשנות - הינה כי לנורמות משפטיות לא תהא תחולה למפרע** (ראו ע"א 1613/91 ארביב נ' מדינת ישראל, פ"ד מו (2) 765. כמובן, החזקה נגד תחולה למפרע ניתנת לסתירה. היא נסתרת על ידי נתונים המצביעים על כך כי נורמה מסויימת תחול למפרע. אין בתכלית המונחת ביסוד סעיף 15 לחוק הפרשנות כל נתונים המצביעים על סתירתה של החזקה כנגד תחולה למפרע.

אכן, סתירתה של החזקה כנגד תחולה למפרע צריכה להיעשות במסגרת תכליתו המיוחדת של כל חוק וחוק, ראו בג"ץ 4562/92 זנדברג נ' רשות השידור, פ"ד נ (2) 793, 817... אין היא נעשית במסגרת ההוראה הכללית הקבועה בחוק הפרשנות. זו האחרונה משקפת את התפיסה הכללית כנגד תחולה למפרע של כל דבר חקיקה (בין חקיקה ראשית ובין חקיקת משנה). (ההדגשה הוספה – י.ב.).

כמו כן, לדברי כבוד השופט זמיר בבג"ץ 7691/95 ח"כ גדעון שגיא ו-3 אח' נ' ממשלת ישראל פ"ד נב(5), 577, עמ' 598-599 - נתגבשה בהלכה חזקה פרשנית נגד תחולה למפרע של חוקים.

ראו עוד: בג"ץ 7691/95 שגיא נ' ממשלת ישראל, פ"ד נב(5), 577, 586-587; בג"ץ 4769/90 זידאן נ' שר העבודה והרווחה, פ"ד מו(1) 447; בג"ץ 142/86 "דשון" כפר שיתופי להתיישבות נ' שר החקלאות, פ"ד מ(4) 523; בג"ץ 135/75 סאי-טקס קורפוריישן בע"מ נ' שר המסחר, פ"ד ל(1) 673.

59. עולה מהמקובץ, שבהיעדר הוראה מפורשת או נסיבות המצדיקות תחולה רטרואקטיבית, הכלל אותו אימצה הפסיקה היא שחוק או מדיניות לא יחולו באופן רטרואקטיבי. כך גם קובעת הוראת השעה, במסגרת האיסור הכללי שבסעיף 2 לה. סעיף זה מכיל קביעה מפורשת בדבר תחולתו בזמן:

בתקופת תוקפו של חוק זה, על אף האמור בכל דין לרבות סעיף 7 לחוק האזרחות, שר הפנים לא יעניק לתושב אזור אזרחות לפי חוק האזרחות ולא ייתן לו רישיון לישיבה בישראל לפי חוק הכניסה לישראל, ומפקד האזור לא ייתן לתושב כאמור היתר לשהייה בישראל לפי תחיקת הביטחון באזור. (ההדגשה הוספה-י.ב.).

60. לסיכום עניין זה: **להחלת הוראת השעה על עניינם של העותרים אין כל בסיס. מדובר במי שמעולם לא היו תושבי השטחים.** למרות זאת, המשיב מבקש, למעשה, להחיל עליהם את תיקון מס' 1 להוראת השעה (מאוגוסט 2005), הקובע כי גם מי שרק נרשם באזור – ייחשב כתושב האזור. מדובר בהחלה רטרואקטיבית פסולה, המנוגדת להוראת השעה עצמה, הקובעת כי תחולתה היא פרוספקטיבית בלבד.

61. נראה כי גם אצל המשיב עצמו קינן החשש שמא לא ניתן להחיל על העותרים את הוראת השעה, ושמא מן הראוי היה לרשום את העותרים כתושבי קבע עוד בשנת 2004, לכל המאוחר. בהתאם לכך, לאחר שהחליט לסרב לבקשה לרישום הילדים, החל המשיב להעניק גם לבקשה זו את הכותרת: "אחמ"ש 657/01". כך, כלאחר יד, "איחד" המשיב את בקשת העותרת לאיחוד משפחות עם בן זוגה עם הבקשה לרישום הילדים. מעתה, לשיטתו של המשיב, מדובר בבקשה אחת – בקשה לאיחוד משפחות – עליה חלים אותם הדינים, ואין כל צורך להתייחס לטענותיהם העקרוניות והנפרדות של העותרים, שהרי אם נדחת הבקשה לאיחוד משפחות עבור בן הזוג, ממילא, על פי המשיב, תידחה גם הבקשה לרישום הילדים.

62. מדובר בהתעלמות המשיב מהתחייבויותיו לעותרת 8, כפי שצוינו לעיל בסעיף 38, וכן בחזרתו של המשיב מנהליו הוא, המחייבים כי בקשה לאיחוד משפחות עבור בן זוג תידון בנפרד מבקשות לרישום ילדים.

63. **הנה כי כן, העותרים 2, 4 ו-5 היו אמורים – על פי התחייבותו של המשיב עצמו בפני בית משפט זה – לקבל מעמד של קבע עוד בשנת 2004, בטרם חוקק התיקון להוראת השעה. העותרת 3, שנולדה בירושלים, היתה אמורה לקבל מעמד של קבע בסמוך למועד בקשתה, לאחר שהוכח כי מרכז חייה ומרכז חיי אימה נמצא בירושלים.**

הסיבות בעטיין לא נרשמו העותרים 2-5 כתושבי קבע ברורות: מדובר בשרשרת של מחדלים מצד המשיב – הן בטיפולו בבקשה והן בהתעלמותו מהתחייבויותיו בפני בית המשפט. כיום "נאחז" המשיב במחדליו אלה, מחיל על העותרים את הוראת השעה ובכלל זאת גם את סעיף 3ד לה, העוסק במניעה ביטחונית. העותרים יטענו להלן, כי גם האופן בו מחיל המשיב את הסעיף במקרה דנן הוא בלתי סביר ופוגע באופן בלתי מידתי בעותרים.

החלטת הסירוב ממניעים ביטחוניים – בלתי סבירה

64. על אף שהמשיב אמור היה לרשום את העותרים במעמד של תושבי קבע עוד בשנת 2004, יתייחסו העותרים גם להחלטתו של המשיב, שהתקבלה רק לאחרונה, ולפיה יש לסרב לבקשתם בשל מידע ביטחוני המיוחס ל"בן משפחתם". ייאמר בתחילה שיש להצטער על כך, כי גם כאשר ידוע כבר כי "בן המשפחה" האמור הינו אביהם של העותרים – מידע אותו מסר המשיב בעצמו בכתב התשובה בעת"מ 640/06 – הרי שהמשיב דבק במנהגו לעמעם עד כמה שניתן את המידע הנמסר לפונים אליו. הערפול בו נוקט המשיב עומד ביחס הפוך להשלכות הקשות שיש להחלטותיו, החלטות שמשמעותן, במקרים רבים, פירוד בין איש לבת זוגו, או, כבמקרה דנן, קריעת ילדים מאימם.

65. הוראת השעה מאפשרת למשיב לסרב לבקשות לאיחוד משפחות לא רק על סמך מידע מאת גורמי הביטחון, כי המוזמן עצמו מהווה סיכון ביטחוני, אלא גם על סמך מידע המיוחס לבן משפחתו של המוזמן. כאמור, הוראת השעה איננה חלה בענייננו, אולם אף לו היתה חלה, יטענו העותרים, הרי שהסירוב לבקשה על בסיס זה איננו סביר.

66. סעיף 3ד להוראת השעה קובע כי:

לא יינתן היתר לשהייה בישראל לתושב אזור לפי סעיף 3, 3א(2), 3ב(2) ו-4(2), ולא יינתן רישיון לישיבה בישראל לכל מבקש אחר שאינו תושב אזור, אם קבע שר הפנים או מפקד האזור, לפי העניין, בהתאם לחוות דעת מאת גורמי הביטחון המוסמכים, כי תושב האזור או המבקש האחר או בן משפחתם עלולים להוות סיכון ביטחוני למדינת ישראל; בסעיף זה, "בן משפחה" – בן זוג, הורה, ילד, אח ואחות ובני זוגם...

מנוסח הסעיף עולה כי למרות שעל משרד הפנים לפנות אל הגורמים ולקבל את המלצתם, הרי שההחלטה אם לאשר או לדחות את הבקשה, לאור המידע המתקבל מגורמי הביטחון, חייבת להיות של משרד הפנים, ושלו בלבד. המלצתם של הגורמים אינה יכולה לחרוץ לבדה את גורל הבקשה לאיחוד משפחות. המשיב הוא הגורם שעליו מוטל לבדוק כי המלצת הגורמים תואמת את הוראות החוק. המשיב הוא זה שצריך לנמק – בראש ובראשונה לעצמו, ואחר כך למבקשים – את ההחלטה. המשיב הוא הגורם שאת החלטתו יבחן בית המשפט באמות מידה של סבירות והגיונות.

67. מנוסחה של הודעת הסירוב לבדה (ראו נספח ע/19 לעיל), עולה כי המשיב לא פעל בהתאם לחובתו האמורה. פרט קטן, אולי – אך כלל לא שולי – הוא השימוש שעשה המשיב, בהודעת הסירוב, בסימן הציטוט (" "). כאמור בסעיף 34 לעיל, נוסח ההודעה היה: **סירוב הבקשה. הנימוק לסירוב: מטעמים ביטחוניים. "בן משפחתכם פעיל בארגון טרור – החמאס"**. השימוש שנעשה בסימן הציטוט מעלה את החשש כי ההחלטה נתקבלה על ידי

גורמי הביטחון ואושרה, **באופן אוטומטי**, על ידי המשיב. נראה אפוא שנעשתה כאן פעולה של **העתק-הדבק**. הציטוט נלקח מהתשובה שהעבירו גורמי הביטחון והועבר ישירות להחלטת הסירוב שנמסרה לעותרים.

68. השאלה בדבר מיהות הגורם המחליט בהליכים אלה איננה שאלה פרוצדוראלית גרידא. ביסודה עומדת קודם כל הכרעה מהותית, בדבר השיקולים שיש לשקול, וכיצד יש לאזן בין השיקולים המתנגדים. בשונה מגורמי הביטחון, על המשיב לשקול גם שיקולים כגון מניעת פירוק התא המשפחתי וטובתם של ילדי העותרת (ראו להלן פירוט בעניין זה). המשיב מחויב, במסגרת החלטתו הסופית, לאזן בין שיקולים אלה לבין עמדת גורמי הביטחון.

69. פסיקת בתי המשפט קבעה אמות מידה להפעלת שיקול הדעת של שר הפנים באשר להחלטה אם המוזמן או בן משפחתו מהווים סיכון ביטחוני:

על שר הפנים להפעיל את סמכותו זו על פי עקרונות היסוד של המשפט המינהלי הישראלי. עליו להפעיל סמכויות המאפשרות לפגוע בזכויות יסוד חוקתיות על פי אמות המידה הקבועות בפסקת ההגבלה שבחוקי היסוד בעניין זכויות אדם. קביעת שר הפנים מכוח סעיף 3ד לחוק צריכה לעמוד, אפוא, בדרישת המידתיות... כאשר עסקינן בהחלטה על בסיס בדיקות אינדיבידואליות, שאלת המידתיות של החלטת שר הפנים מותנית בנסיבותיה הספציפיות של כל בקשה. במסגרת בחינת המידתיות יש להביא בחשבון את מכלול הנסיבות. (בג"ץ 2028/05 חסן אמארה ואח' נ' שר הפנים ואח' תק-על 2006(3), 154, עמ' 158).

נראה להלן, כי במקרה דנן לא נשקלו הנסיבות הספציפיות בעניינם של העותרים. למצער, לא ניתן לנסיבות אלה המשקל הראוי.

70. כאמור, העותרים 2-5 מתגוררים מזה **שלוש עשרה שנה** בירושלים. כאן מרכז חייהם, לכל דבר ועניין. כאן עובדת אימם, העותרת. למעשה, כאן נמצאים העותרים 2-5 משך רוב שנות חייהם. כאן למדו ועדיין לומדים. כאן יצרו את קשרי החברות הראשונים. כאן חיה אימם וכאן חיות, במעמד של תושבות קבע, גם אחיותיהם הקטנות. לתוך מציאות זו פלשה החלטת המשיב, והיא מאיימת לשנות אותה ללא הכר, תוך פגיעה משמעותית בתא המשפחתי.

71. החלטת המשיב עומדת גם בניגוד מוחלט להחלטות קודמות של המשיב, אשר שבו ואישרו את מתן המעמד הארעי לעותרים. כאמור, ביום 10.11.2004 אישר המשיב את הארכת ההיתר שניתן לעותר 4 בשנה נוספת. כמו כן, ביום 11.11.2004 אישר המשיב גם מתן מעמד של א/5 לעותרים 2 ו-3. זאת, כאמור בכתב התשובה לעת"מ 604/06 – לאחר שנתקיימו בדיקות של גורמי המשטרה והשב"כ. **וידגש: החלטות אלה ניתנו על אף שהבקשה לאיחוד משפחות שהגישה העותרת עבור בן זוגה סורבה עוד ביום 23.8.04. כלומר, המידע**

הביטחוני המתייחס לבן זוגה של העותרת כבר קיים היה בידי גורמי הביטחון, ובכל זאת המליצו האחרונים לשוב ולאשר את מתן המעמד הארעי לעותרים. יתרה מכך, המשיב מציין בסעיף 8 לכתב התשובה בעת"מ 640/06, כי **נטילת תעודת הזהות מידי העותר 4 ביום 9.4.06, על בסיס הסירוב הביטחוני שהתייחס לבקשת אביו, נעשתה בטעות.** דהיינו, למעלה משנה וחצי לאחר הסירוב לבקשת האב, עדיין סבר המשיב כי אין בסירוב זה כדי להשפיע על מתן המעמד לעותרים.

72. מדובר אפוא בהחלטה שהיא, לכל הפחות, תמוהה. יש לציין, כי האפשרות לסרב לבקשות לאיחוד משפחות, בעקבות מידע ביטחוני המיוחס לבן משפחה של המוזמן, עוגנה לראשונה בחוק במסגרת התיקון להוראת השעה מאוגוסט 2005. עם זאת, משרד הפנים סירב לבקשות על בסיס מידע המיוחס לבן משפחה עוד בטרם תוקן החוק. (ראו למשל: עת"מ (י-ס) 811/03 אבו חלף ואח' נ' שר הפנים ואח' (לא פורסם), שניתן ביום 2.11.2003; עת"מ (י-ס) 796/03 אמנה עלי יוסף מימי ואח' נ' שר הפנים, תק-מח 2005 (1), 7716, שניתן ביום 23.3.2005). מדוע לא עשה המשיב כן גם במקרה דנן? האם חשב בזמנו כי המידע המיוחס לבן הזוג אינו כזה המצדיק סירוב לבקשת העותרת לרישום ילדיה? מה אירע לפתע המצדיק כיום סירוב שכזה?

73. יצוין, כי עברו של מר גנימאת ידוע למשיב מזה זמן רב, ונראה כי על סמך זה סורבה בקשת העותרת לאיחוד משפחות עימו עוד בשנת 2004. מר גנימאת היה עצור למשך זמן מה במעצר מינהלי. בנוסף, באוגוסט 2006 נעצר מר גנימאת והוגש נגדו כתב אישום. מר גנימאת הואשם בחברות בחמא"ס, החזקת חומר תעמולה והקמת מחנה קיץ מטעם חמא"ס באזור מגוריו. משפטו עדיין מתנהל. האם מדובר במעשים, לכאורה, העולים בחומרתם באופן מהותי על אלו שבגינם הוחזק בזמנו במעצר מינהלי? לעותרים אין על כך, כמובן, תשובה. התמיהה עומדת אפוא בעינה: מדוע דווקא כיום החליט המשיב לסרב לבקשה, בזמן שעברו של מר גנימאת ידוע היה לו מזה שנים?

74. העותרים יטענו כי מדובר בהחלטה בלתי סבירה. אמנם, לרשות המינהלית עומדת הסמכות לחזור בה מהחלטותיה, למשל, כאשר חל שינוי מהותי בנסיבות, המצדיק שינוי או ביטול של ההחלטה. אולם שונה הדבר כאשר מדובר בנסיבות שעל-פניו לא השתנו כלל. לעניין זה התייחס פרופ' זמיר:

המצב שונה אם שינוי או ביטול החלטה של החלטה נובע רק מהערכה מחודשת של נסיבות שלא השתנו. במקרה כזה צריכה הרשות לנהוג איפוק רב בהפעלת הסמכות לשנות או לבטל את החלטתה. במיוחד כך אם אדם סמך על ההחלטה, פעל על פיה ויש לו ציפייה לגיטימית שההחלטה תעמוד בעינה. (י' זמיר "הסמכות המינהלית" (כרך ב, תשנ"ו), 1009).

75. העותרים יטענו כי אין חולק שהעותרים הסתמכו על החלטותיו הקודמות של המשיב, אשר העניקו להם מעמד של א/5 והוסיפו ואישרו מעמד זה. אין חולק כי כל אותן השנים הוסיפו

העותרים והעמיקו את התבססותם כאן, ואין חולק כי עומדת להם ציפייה לגיטימית שהחלטה תעמוד בעינה. אל מול אינטרסים ברורים אלה של העותרים, לא ניתן להבין – והמשיב אף אינו מספק כל הסבר – כיצד לפתע יש בהמשך שהייתם של העותרים 2-5 בישראל משום סכנה לביטחון המדינה. כיצד לפתע, לאחר שנים בהם קיים מידע ביטחוני באשר לאביהם, דווקא עכשיו יש לפרק את התא המשפחתי שעל ביסוסו עמלה המשפחה זמן כה רב. ודוק: המשיב אינו טוען כי החלטתו המקורית, לאשר את רישום העותרים בישראל, נבעה מטעות, או ניתנה בהיסח הדעת. הוא גם אינו חוזר בו מהחלטתו לשוב ולאשר לעותרים מעמד ארעי, גם לאחר שהיה ידוע לו על אביהם. ובכל זאת החליט המשיב להפוך את החלטתו על פיה, תוך שהוא נאחז באותו מידע ידוע ובנסיבות, אשר לפחות על-פניו – לא השתנו.

הפרת הזכות לחיי משפחה

76. לעותרת, תושבת מדינת ישראל, עומדת הזכות לחיות בבטחה עם ילדיה בישראל, כאשר מעמדם המשפטי מוסדר. על המדינה מוטלת החובה למנוע פגיעה בעותרת, בהיותה תושבת ישראל ואם לילדים. אך בזאת לא מסתיים תפקידה של המדינה. עליה להגן באופן אקטיבי על נתיניה, מפני פגיעה ביכולתם להעניק לילדיהם את ההגנה לה הם זקוקים.
77. הזכות לחיי משפחה היא זכות יסוד חוקתית בישראל, הכלולה בזכות לכבוד האדם. עמדה זו זכתה לאחרונה לתמיכה גורפת של שופטי בית המשפט העליון בפרשת עדאלה. "הזכות לחיי משפחה אינה מתמצית בזכות להינשא ולהוליד ילדים. הזכות לחיי משפחה משמעותה גם הזכות לחיי משפחה משותפים" (דברי הנשיא ברק בסעיף 27 לפסק דינו).
78. פסיקת בתי המשפט הציבה גבולות חוקתיים באשר להתערבות המדינה בתא המשפחתי ובאוטונומיה של ההורים בקבלת החלטות בכל הנוגע לילדיהם.

זכותם של הורים להחזיק בילדיהם ולגדלם, על כל הכרוך בכך, היא זכות חוקתית טבעית וראשונית, בבחינת ביטוי לקשר הטבעי שבין הורים לילדיהם (ע"א 577/83 היועץ המשפטי נ' פלוני, פ"ד לח(1) 461). זכות זו באה לידי ביטוי בפרטיות ובאוטונומיה של המשפחה: ההורים אוטונומים בקבלת החלטות בכל הנוגע לילדיהם - חינוך, דרך חיים, מקום מגורים וכדומה, והתערבות החברה והמדינה בהחלטות אלה היא בבחינת חריג שיש ליתן טעם להצדיקו (ראה ע"א 577/83 הנ"ל, בעמ' 468, 485). גישה זו שורשיה בהכרה כי המשפחה היא "התא חברתי היסודי והקדום ביותר בתולדות האדם, שהיה, הווה ויהיה היסוד המשמש והמבטיח את קיומה של החברה האנושית" (השופט אלון (כתוארו אז) בע"א 488/77 פלוני ואח' נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד לב(3) 421, בעמ' 434). (ע"א 2266/93 פלוני נ' אלמוני, פ"ד מט(1), 221, עמ' 237-238).

79. גם המשפט הבינלאומי קובע כי יש להגן באופן רחב על הזכות לחיי משפחה. כך למשל, קובע סעיף 10(1) לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות, כ"א 1037, אושרה ע"י ישראל ביום 3.10.91, כי:

יש להעניק הגנה וסיוע רחבים ככל האפשר למשפחה, שהיא יחידת היסוד הטבעית של החברה, במיוחד לשם כינונה, וכן כל זמן שהיא נושאת באחריות לטיפול בילדים תלויים וחינוכם...

ראו עוד: סעיף 16(3) להכרזה האוניברסלית בדבר זכויות האדם, שנתקבלה בעצרת האו"ם ב-10.12.48; סעיף 17(1) לאמנה הבינ"ל בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות, כ"א 1040, נכנסה לתוקף לגבי ישראל ביום 3.1.1992.

80. הזכות לחיי משפחה כוללת גם את זכותו של הילד לגדול במדינה יחד עם הוריו. אולם המשפט הישראלי לא הסתפק בעצם המגורים המשותפים, ואימץ את העיקרון לפיו מעמדו של ילד צריך להיות כמעמד הורו הממומן תושב המדינה, ובלבד שהילד חי עם הורו זה בתחומי המדינה. לעניין זה, ראו דבריו של הנשיא (כתוארו אז) א' ברק בפרשת עדאלה (בסעיף 28 לפסק דינו):

הזכות לחיי המשפחה היא גם זכותו של ההורה הישראלי שילדיו הקטינים יגדלו עימו בישראל וזכותו של ילד ישראלי לגדול בישראל יחד עם הוריו. המשפט הישראלי מכיר בחשיבות השוואת המעמד האזרחי של הורה לזה של ילדו. כך, סעיף 4 לחוק האזרחות, קובע כי ילד של אזרח ישראלי יהיה אף הוא אזרח ישראלי, בין אם נולד בארץ (א4(1)) ובין אם נולד מחוצה לה (א4(2)). בדומה, תקנה 12 לתקנות הכניסה לישראל, תשל"ד-1974, קובעת כי "ילד שנולד בישראל, ולא חל עליו סעיף 4 לחוק השבות, תשי"ו-1950, יהיה מעמדו בישראל כמעמד הוריו". אף שתקנה זו לא חלה, על פי לשונה, על ילדי תושבים שלא נולדו בארץ, נפסק כי התכלית לשמה נועדה תקנה 12 חלה גם על ילדיהם של תושבי קבע אשר נולדו מחוץ לישראל. כך למשל, נפסק כי: "ככלל, שיטתו המשפטית מכירה ומכבדת את הערך של שלמות התא המשפחתי ואת האינטרס של שמירה על שלום הילד, ולפיכך יש למנוע יצירת פער בין מעמדו של ילד קטין לבין מעמדו של הורה המחזיק בו או הזכאי להחזיק בו" (השופט ד' ביניש בבג"ץ 979/99 קרלו (קטין) ואח' נ' שר הפנים (טרם פורסם, פסקה 2 לפסק דינה של השופטת ד' ביניש)).

81. האמנה הבינלאומית בדבר זכויות הילד - אותה אישרה מדינת ישראל, והזוכה להכרה הולכת וגוברת כמקור משלים לזכויות הילד וכמדריך לפרשנות "טובת הילד" כשיקול-על

במשפטנו - קובעת שורה של הוראות המחייבות הגנה על התא המשפחתי של הילד. כך למשל, קובע סעיף 3(1) לאמנה:

בכל הפעולות הנוגעות לילדים, בין אם ננקטות בידי מוסדות רווחה סוציאלית ציבוריים או פרטיים ובין בידי בתי משפט, רשויות מינהל או גופים תחקיקתיים, תהא טובת הילד שיקול ראשון במעלה...

בהתאם לכך, מן הראוי היה שהמשיבים, בבואם לקבל החלטות שמשמעותן באשר לחיי המשפחה הוות גורל, יפעילו את סמכויותיהם בהתאם לטובת הילד כפירושה בהוראות האמנה.

היישום לעניינם של העותרים

82. העותר 5 עודנו קטין. העותרים 2-4 כבר עברו היום את גיל 18, אולם בעת שהגיזה אימם את הבקשה לרושם וגם בעת החלטת המשיב לאשר את רישומם – היו כולם קטינים, כך שעקרונות אלו חלים גם בעניינם. גם המשיב עצמו אינו חולק על כך, ועל סמך זה הוסיף לאשר את בקשותיהם להארכת האשרה שברשותם, גם כאשר היו מעל גיל 18. יתרה מכך, גילם של העותרים אינו מפחית כהוא זה מהחובה המוטלת על המדינה למנוע פגיעה בתא המשפחתי. בייחוד אמורים הדברים כאשר אימם של העותרים ואחיהם הקטנים – איתם מוסיפים העותרים 2-5 להתגורר עד עצם היום זה – הם בעלי מעמד בישראל.

83. החלטת המשיב פוגעת באורח אנוש ומיידי בזכותם של העותרים לחיות בצוותא ולקיים תא משפחתי כפי שבחרו. כל זאת, כאשר מעולם לא נטען כי העותרים עצמם מהווים סיכון ביטחוני. ודוק: לא מדובר בתא משפחתי בתחילת דרכו, ששורשיו עדיין אינם נטועים עמוקות במדינת ישראל. המשפחה מתגוררת מזה שלוש עשרה השנים האחרונות בירושלים. במשך כל השנים הארוכות הללו, מהווה ביתה של המשפחה גם את ביתם של העותרים 2-5. העותרים 2-5 אינם נשואים ומעולם לא התגוררו מחוץ לבית המשפחה. ההשלכה המיידית של ההחלטה היא עקירתם של העותרים 2-5 מביתם, וקריעתם מבני משפחתם.

84. ברי כי השפעתה של החלטת המשיב איננה מתמצה רק בפגיעה בעותרים 2-5. מדובר בערעור התא המשפחתי כולו, לנוכח גירושם הצפוי של ארבעת הילדים הגדולים מבית המשפחה ומחייהם של אחיהם ואימם. כאמור, העותרים 2-5 מתגוררים משך כל חייהם בבית המשפחה. המשפחה כולה תלויה בעזרה שמעניקים לה העותרים 2-5, בכל תחום שהוא – בעבודות הבית, בסיוע חומרי ובטיפול בילדים הקטנים. בייחוד נכונים הדברים כאשר אבי המשפחה, מר גנימאת, נמצא במהלך השנים האחרונות במעצר פרקי זמן ארוכים. הפגיעה הקשה ביותר היא כמובן בעותרת 7, הסובלת מתסמונת דאון, והנוקקת לטיפול צמוד ולתמיכה פיסית ונפשית בכל אשר תפנה.

סיכום

85. עניינם של העותרים פותח צוהר לאופן בו מטופלות בקשות של תושבי ירושלים המזרחית בלשכתו של המשיב. נראה היה תחילה, כי מדובר בתופעות אליהן כבר הורגלנו, לצערנו: עיכוב ברישומם של ילדים ללא כל סיבה, או התעלמות מבקשות לרישום ילדים מסוימים, בעוד בקשותיהם של אחיהם מטופלות. המשיב, בדרכו "המיוחדת", הרגיל אותנו גם לכך שאפילו החלטות של בית משפט אינן בהכרח מחייבות אותו. כך גם באשר להתחייבויות של המשיב עצמו בפני בית משפט.

86. אולם התנהלותו של המשיב במקרה דנן מרחיקה לכת עוד יותר. כאן מדובר כבר בהסתמכות של המשיב על אותן התנהלויות פסולות שלו עצמו. תחילה התעלם המשיב מהנוהל, לפיו היה עליו לאפשר לילדיה של העותרת להגיש בקשה לשדרוג מעמדם לאחר שנתיים בהן שהו בישראל במעמד ארעי. ואילו לאחרונה, ניצל המשיב את העובדה שהמעמד לא שודרג, והחליט לסרב להאריך ולו את המעמד הארעי שניתן להם. תוך שהוא מחיל על ילדיה של העותרת, שלא כדין, את הוראת השעה – הוא קובע כי בקשתם מסורבת מטעמים ביטחוניים.

87. לא מדובר, חלילה, בטענות בדבר סיכון ביטחוני המיוחס לילדיה של העותרת. המשיב סירב לבקשה רק בשל מידע המיוחס לאביהם של העותרים. דא עקא, שאותו מידע ידוע היה למשיב מזה שנים, ועל אף זאת אישר את בקשות העותרים לקבל מעמד ארעי, ואף שב והאריך את אותו מעמד.

88. החלטת המשיב לוקה אפוא בחוסר סבירות קיצוני. חמור מכך, היא מתעלמת מההשלכות הקשות על משפחת העותרים, ובראש ובראשונה – מקריעתו של התא המשפחתי.

89. בית המשפט הנכבד מתבקש לשים קץ למסכת ההתעמרויות שתוארה לעיל, ולהעמיד את המשיב על חובותיו כרשות מינהלית, ובפרט על התחייבויותיו בפני בית משפט זה.

מכל הטעמים האלו, מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא צו על תנאי כמבוקש בראשית העתירה, ולאחר קבלת תשובת המשיבים לצו על תנאי, להפכו למוחלט ולחייב את המשיבים בתשלום שכ"ט עורך-דין והוצאות משפט.

ירושלים, 31 באוקטובר, 2007.

יותם בן הלל, עו"ד
ב"כ העותרים

(ת.ש. 51877)